

Bijdragen Milieudefensie Rondetafelgesprek Tweede Kamer over COP26

28 oktober 2021

Geachte Leden van de Tweede Kamer,

Dank voor de uitnodiging om met u in gesprek te gaan over waar we staan met de doelen uit het klimaatakkoord van Parijs.

Er is maar één conclusie mogelijk: we stevenen als wereldgemeenschap af op een klimaatcatastrofe. Zonder drastisch ingrijpen zal de wereldgemeenschap falen in het realiseren van de doelstelling van het klimaatakkoord van Parijs – de opwarming van de aarde beperken tot veel minder dan 2, bij voorkeur 1,5 graden Celsius, ten opzichte van het pre-industriële niveau.

Volgens het 'Emissions Gap' rapport van de VN-milieuprogramma UNEP is de wereld op weg naar ongeveer 2,7°C opwarming, met enorm destructieve gevolgen.

Het resterende koolstofbudget zal na 2021 slechts ongeveer 317 GtCO₂ bedragen - of ongeveer zeven jaar van de huidige emissies. Dit als we de opwarming van 1,5°C met 66% zekerheid voorkomen.

Ook Nederland haalt haar doelen niet. In 2030 moet Nederland volgens de kabinetsplannen 49% minder CO₂ uitstoten dan in 1990. Volgens het PBL zal het in de praktijk uitkomen op 34%. Ook is het onzeker of de Urgenda-doelstelling voor 2020 gehaald wordt.

Wat Milieudefensie betreft moeten we handelen alsof de toekomst van onze kinderen op het spel staat – want dat is precies wat er aan de hand is. We zijn als wereldgemeenschap al 26 jaar aan het onderhandelen om gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen. Er is nog 8 jaar om de noodzakelijk maatregelen te nemen. De tijd van *Business As Usual* is voorbij.

Een belangrijke reden voor het falen van de internationale klimaatonderhandelingen is een hiaat. Dat hiaat moet worden gerepareerd om gevaarlijke klimaatverandering te stoppen. De grootste multinationale ondernemingen, en dan vooral de oliemultinationals, staan feitelijk buiten alle regulerende mechanismen. De internationale klimaataanpak is immers gericht op nationale staten, terwijl deze bedrijven juist multinationalaal georganiseerd zijn. De speciale vertegenwoordiger van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties voor mensenrechten en transnationale ondernemingen en andere bedrijfsondernemingen, de onlangs overleden John Ruggie, noemde dit de 'governance gap'¹.

Zolang multinationale ondernemingen en vooral oliemultinationals niet onderworpen zijn aan de internationale klimaatafspraken is het onmogelijk gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen en de doelen van het klimaatakkoord van Parijs te realiseren. Immers, deze bedrijven zijn verantwoordelijk voor het gros van alle uitstoot van broeikasgassen in de wereld. 100 bedrijven zijn volgens de Carbon Disclosure Project verantwoordelijk voor 71% van de wereldwijde industriële uitstoot. Slechts 25 bedrijven zijn verantwoordelijk voor de helft van de mondiale uitstoot.² Slecht één bedrijf, Shell, is verantwoordelijk voor zeven keer zoveel CO₂ uitstoot als heel Nederland.

In de periode van vijf jaar na de ondertekening van het klimaatakkoord van Parijs, blijkt dat de 60 grootste commerciële en investeringsbanken ter wereld samen 3,8 biljoen dollar hebben geïnvesteerd in

1 <https://www.ihrb.org/other/supply-chains/making-economic-globalisation-work-for-all-speech-by-prof.-john-ruggie>

2 <https://www.cdp.net/en/articles/media/new-report-shows-just-100-companies-are-source-of-over-70-of-emissions>

de fossiele-brandstofindustrie³. Nog niet eens 1% van de grotere investeringsfondsen heeft een portfolio dat overeenstemt met de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs, om de stijging van de temperatuur wereldwijd te beperken.⁴

Ook Nederlandse banken, verzekeraars en pensioenfondsen veroorzaken gevaarlijke klimaatverandering via hun investeringen. Volgens recent onderzoek van de Eerlijke Geldwijzer investeerde de Nederlandse financiële sector eind vorig jaar 88% van hun beleggingen in de energiesector in kolen, olie en gas. Het gaat dan om ruim 34 miljard euro.

Het bestaande mechanisme binnen het UNFCCC, gericht op multinationals, is ruim onvoldoende. Met het klimaatakkoord van Parijs worden NonState Actors - ik citeer - "uitgenodigd" om hun inzet om broeikasgassen terug te dringen op te schalen via het platform Non-State Actor Zone for Climate Action (paragraaf 117 en 134).⁵

Ik benadruk dat de Nederlandse industrie er in de 30 jaar sinds de ondertekening van de UNFCCC in 1992 amper in geslaagd is haar CO₂-uitstoot te reduceren⁶. Om het in perspectief te plaatsen: de Nederlandse industrie is verantwoordelijk voor een uitstoot vergelijkbaar met de gezamenlijke uitstoot van alle gebouwen en verkeer in Nederland. Tienduizenden, mogelijk zelfs honderdduizenden bedrijven in Nederland, verwachten deze eeuw niet klimaatneutraal te zijn, blijkt uit de Innovatie Monitor 2021.⁷

Kortom: "uitnodigen" is voltrekt onvoldoende. Zonder bindende doelstellingen voor multinationale bedrijven en financiële instellingen gaan we de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs niet halen. Deze constatering van Milieudefensie is ook door de Nederlandse rechter onderschreven in de zaak Milieudefensie vs Royal Dutch Shell⁸. De rechter gaf daarom het internationale oliebedrijf Royal Dutch Shell de opdracht om haar uitstoot over de gehele waardeketen, in Nederland en internationaal, met 45% te reduceren in 2030 (ten opzichte van 2019). **Deze uitspraak geldt in principe voor alle grote vervuilers.**

Milieudefensie vraagt daarom aan het kabinet en de Tweede Kamer om de uitspraak van de rechter van toepassing te maken op alle grote vervuilers in Nederland, via **een wettelijke klimaatplicht**. Dat betekent dat iedere grote vervuiler in Nederland zich committeert aan een Parijs-conform reductiedoel, met een daarbij behorend uitvoeringsplan dat geïmplementeerd moet worden in de bedrijfsvoering. Een Parijs-conform reductiedoel en uitvoeringsplan moet ook voorwaarde zijn voor toegang tot klimaatsubsidies en overheidsaanbesteding. Voor meer informatie verwijst ik naar onze notitie: **Uitgebreide positie klimaat in IMVO-wet** (27-10-2021; <https://milieudefensie.nl/actueel/klimaatplicht-in-imvo-wet-uitgebreide-positie-md.pdf>).

Milieudefensie verzoekt de Tweede Kamer de Nederlandse delegatie naar de CoP opdracht te geven:

1. Om de noodzaak multinationale ondernemingen en vooral oliemultinationals en hun broeikasgasemissies te reguleren, te agenderen tijdens CoP26 in Glasgow en;
2. Zich uit te spreken voor het opnemen van dergelijke regulering in de besluiten van de CoP26.

Tot slot wens ik nogmaals te benadrukken dat een klimaatplicht voor grote vervuilers (of verplichte reductiedoelen) cruciaal is om gevaarlijke klimaatverandering te stoppen.

3 <https://www.ran.org/wp-content/uploads/2021/03/Banking-on-Climate-Chaos-2021.pdf>

4 <https://www.cdp.net/en/articles/investor/under-1-of-27-trillion-global-fund-assets-are-paris-aligned>

5 <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/10a01.pdf>

6 <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-broeikasgassen/hoofdcategorieen/welke-sectoren-stoten-broeikasgassen-uit->

7 <https://fd.nl/bedrijfsleven/1416922/tienduizenden-nederlandse-bedrijven-hebben-alle-ambities-op-klimaatgebied-al-opgegeven-wzj1caefj1dm>

8 <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBDHA:2021:5337>